

บทที่ ๔

การประเมินคำคำสอนในทิโตนประเทศ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน

ในบทที่ ๓ ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่คำสอนในทิโตนประเทศโดยพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของคำสอนเป็นสิ่งสำคัญ กล่าวคือแบ่งแยกคำสอนออกเป็น ๓ กลุ่ม คำสอนสำหรับชนชั้นปกครอง เพื่อใช้ประโยชน์ในการปกครองประเทศ คำสอนสำหรับคนทั่วไปเพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและคำสอนทั่วไป ในบทที่ ๔ ผู้วิจัยจะได้ประเมินคำคำสอนเหล่านั้นว่าควรนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบันมากน้อยเพียงใด

ปัญหาการประเมินคำคำสอนในทิโตนประเทศ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน

เนื่องจากคำสอนที่ปรากฏในทิโตนประเทศ เป็นคำสอนที่เกิดจากความคิดของคนอื่น เดียวที่มีภูมิหลังแตกต่างจากคนไทยไม่ว่าจะเป็นภูมิหลังทางด้านภูมิอากาศหรือวัฒนธรรมประเพณีรวมทั้งความเชื่อทางศาสนา ดังนั้นการนำคำสอนในทิโตนประเทศมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ ๒ ประการคือ ปัจจัยเรื่องเวลาและปัจจัยเรื่องภูมิหลังทางความเชื่อทางศาสนาตลอดจนวัฒนธรรมประเพณี

ก. ปัจจัยเรื่องเวลา

แม้ว่าทิโตนประเทศตั้งขึ้นประมาณพันปีล่วงมาแล้วแต่ทิโตนประเทศได้บันทึกความคิดของคนอื่นเดี่ยวที่เก่ามากกว่านั้นอีก ความเก่าของความคิดซึ่งเคยพิสูจน์ว่าใช้ได้ผลมาแล้วในอดีตไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าจะใช้ได้ผลในปัจจุบันเนื่องจากความแตกต่างเรื่องเวลา แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความคิดว่ามนุษย์ในอดีตและปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นชนชาติใด ไม่มีความแตกต่างทางด้านร่างกายและการแสดงออกทางพฤติกรรม มนุษย์ยังต้องการปัจจัย ๔ คืออาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ในเรื่องการแสดงออกทางอารมณ์ มนุษย์ยังมีความรัก ความโกรธ ความหลงอยู่เหมือนเดิม ดังนั้นคำสอนเกี่ยวกับมนุษย์ที่ว่าด้วยการพัฒนาจิตใจมนุษย์

ให้มีคุณภาพสูงขึ้นจึงเป็นคำสอนที่ไม่จำกัดด้วยเวลาและนำมาประยุกต์ใช้ได้ในสังคมไทยปัจจุบัน ส่วนคำสอนเรื่องการปกครองประเทศเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณากันอย่างละเอียดรอบคอบ

ข. ปัจจัยเรื่องภูมิหลังทางความเชื่อทางศาสนาตลอดจนวัฒนธรรม

เนื่องจากประเทศไทยเป็นผลงานของคนอินเดียที่มีภูมิหลังทางความเชื่อทางศาสนาตลอดจนวัฒนธรรมต่างจากคนไทยกล่าวคือ คนอินเดียมีความเชื่อในศาสนาพราหมณ์และฮินดูซึ่งบูชาเทพเจ้าหลายองค์ เช่น พระศิวะ พระวิษณุและพระพรหม เป็นต้น นอกจากนี้คนอินเดียยังยึดมั่นในการประกอบพิธีกรรมเพื่อบวงสรวงเทพเจ้าและขจัดมลทินทางกาย ดังนั้นขนบธรรมเนียมประเพณีรวมทั้งวัฒนธรรมของคนอินเดียที่มีพื้นฐานความเชื่อจากศาสนาพราหมณ์จึงแตกต่างจากขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยที่มีพื้นฐานความเชื่อจากศาสนาพุทธ ดังนั้นคำสอนในคัมภีร์ที่มาจากพื้นฐานความเชื่อจากศาสนาพราหมณ์จึงนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยได้ยาก

อย่างไรก็ตามคำสอนในคัมภีร์ประเทศไทยเป็นคำสอนที่ว่าด้วยนิติศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายสั่งสอนคนให้บรรลุปเป้าหมายที่วางไว้กล่าวคือ ประเทศไทยให้ความสำคัญเรื่องนิติหรืออุบายอันเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จให้มากที่สุดจนบางครั้งมีการละเลยความถูกต้องตามธรรม เช่น นิทานอุทาหรณ์เรื่องคนเดินทางไกลอยากได้กำไรไหลทองหรือเรื่องกระต่ายหลอกข้าง เป็นต้น

เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเรื่องเงื่อนไขด้านเวลาและภูมิหลังทางความเชื่อทางศาสนาตลอดจนวัฒนธรรมของผู้สร้างวรรณกรรมเรื่องคัมภีร์ประเทศไทยแล้ว ผู้วิจัยพบว่าคำสอนในคัมภีร์ประเทศไทยได้เนื่องด้วยความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรมแต่เป็นคำสอนที่มุ่งให้บรรลุประโยชน์หรือความสำเร็จ ดังนั้นเงื่อนไขเรื่องเวลาและภูมิหลังทางความเชื่อทางศาสนาตลอดจนวัฒนธรรมของผู้สร้างวรรณกรรมจึงไม่เป็นปัญหาในการนำคำสอนมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบันถ้าคำสอนนั้นเป็นคำสอนสำหรับคนทั่วไปหรือคำสอนทั่วไปซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวเป็นลำดับไปดังนี้

คำสอนที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน

เนื่องจากสังคมไทยปัจจุบันเต็มไปด้วยปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาเรื่องความยากจน ความเป็นหนี้สิน ปัญหาทางสังคม และปัญหาทางการเมือง เป็นต้น ปัญหาทั้งหลายเหล่านี้จะสามารถแก้ไขได้ก็ด้วยการขจัดสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหานั้น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาย่อมมีมากมายหลายประการด้วยกันแต่สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาก็คือ คนไม่มีคุณภาพ คุณภาพของคนที่ยังประสงค์ในสังคมไทย เป็นสิ่งที่ควรจะได้รับบริการแก้ไขโดยเฉพาะคุณภาพด้านจิตใจและสติปัญญา ศีลโตปเทศมีคำสอนที่เหมาะสมแก่การใช้พัฒนาคุณภาพของคนทั้งด้านจิตใจและสติปัญญา กล่าวคือ ศีลโตปเทศมีคำสอนให้คนละทิ้งความโลภ ให้ตระหนักในเรื่องผลที่จะได้รับอันเนื่องจากการกระทำของตน ความมีเหตุผล ความรอบคอบ ความเป็นผู้มีสติปัญญา ความเชื่อมั่นในตนเอง การปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยไม่ก้าวล่วงหน้าที่ของผู้อื่น การพูดจาผิดกาลเทศะ การหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาท ความกตัญญู รู้คุณ การมีสติและการรู้จักเลือกคบมิตร เป็นต้น

ก. การละทิ้งความโลภ

ความโลภสามารถทำให้มนุษย์หลงกระทำผิดได้โดยไม่รู้ตัว เมื่อความโลภเข้าครอบงำผู้ใดแล้วผู้นั้นจะขาดสติมีความยินดีที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามใจปรารถนา ในศีลโตปเทศมีคำสอนเกี่ยวกับความโลภว่า "คนเราควรมองทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นเสมือนก้อนดิน" ความโลภทำให้คนเราหลงมัวเมา เมื่อพลาดหวังจากสิ่งที่ตนเองต้องการก็ย่อมเกิดความทุกข์ดังเช่นนิทานอุทาหรณ์ เรื่องสุนัขจิ้งจอกตาย เพราะความโลภและเรื่องจารุทัตถวายภรรยา เป็นต้น

ข. การรับผลแห่งการกระทำ

ความคิดเรื่องกฎแห่งกรรมเป็นของเก่า ทั้งพุทธศาสนาและศาสนาฮินดู เน้นเรื่องการได้รับผลแห่งการกระทำที่ตนเองทำไว้ดังนิทานอุทาหรณ์ เรื่องสุนัขจิ้งจอก หลอกกวางจนติดกับดักและ เรื่องชายเลี้ยงวัว ข่างกลบกและภรรยา เป็นต้น

ค. ความมีเหตุผล

การรู้จักใช้เหตุผลใคร่ครวญหาสาเหตุที่แท้จริงของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็น เรื่องสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหา เช่นนิทานอุทาหรณ์ เรื่องปริพพาชก จูฑากรรณและวีณากรรม นางสีลาวดีกับสามี เฒ่าและ เรื่องหญิงงาม เมืองที่โลก เคารพ เป็นต้น

ง. ความรอบคอบ

ความรอบคอบเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการประกอบกิจการทั้งหลาย เพราะการขาดความรอบคอบทำให้เกิดผลร้ายในภายหลังดังนิทานอุทาหรณ์ เรื่องคนเดินทางโลกอยากได้กำไลทอง ข้างโกนผมฆ่าจากเพราะหวังสมบัติ ฟังพอนกินลูกนกยาง และ เรื่องพราหมณ์ฆ่าฟังพอนผู้ซื้อสัตว์ เป็นต้น

จ. ความเป็นผู้มีสติปัญญา

हिโตปเทศเน้นความสำคัญของสติปัญญามากกว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่สามารถทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและบรรลุเป้าหมาย ผู้มีสติปัญญาสามารถเอาชนะผู้ที่กำลังมากกว่าได้ดังนิทานอุทาหรณ์ เรื่องข้างตกหล่ม เพราะอุบายสุนัขจิ้งจอกและ เรื่องกระต่ายหลอกข้าง ผู้ที่มีสติปัญญาสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ได้ดังนิทานอุทาหรณ์เรื่อง ภรรยาคนเลี้ยงโคกับชายขู้ ปลาสามตัว ภரியานายพาณิชกับชายขู้และ เรื่องนกยางตาย เพราะอยากกินปู ผู้มีสติปัญญาเปรียบเสมือนผู้มีพลังกำลังดังนิทานอุทาหรณ์ เรื่องราชสีห์หลงกลกระต่าย นอกจากนี้การอาศัยสติปัญญานึกหาอุบายก็สามารถพิชิตศัตรูได้ดังนิทานอุทาหรณ์เรื่องกาทำอุบายฆ่างูเห่า เป็นต้น

คำสอนในहिโตปเทศกล่าวว่าคนโงื่อย่อมเสียเปรียบคนฉลาดและอาจถูกหลอกได้ทุก เวลาและทุกสถานการณ์ดังนิทานอุทาหรณ์เรื่องข้างทำรอดถูกภรรยาหลอกและเรื่องกบถูกงูเฒ่าประหาร นอกจากนี้การตักเตือนสั่งสอนคนโง่ผู้ไร้ความคิดย่อมไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด ทั้งยังอาจนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองได้อีกด้วยดังนิทานอุทาหรณ์เรื่องนกเดือนพวกลิงโง่ เป็นต้น

ฉ. ความเชื่อมั่นในตนเอง

คนเราควรมีความ เชื่อมั่นในตนเองมีฉะนั้นแล้วจิตใจอาจทรนโทได้ เพราะคำพูดของทรชนดังนิทานอุทาหรณ์ เรื่องพราหมณ์แบกแพะ

ช. การปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยไม่ก้าวก่ายหน้าที่ของผู้อื่น

การก้าวก่ายหน้าที่การงานของผู้อื่นนั้นอาจทำให้ได้รับความ เตื่อรอน เป็นทุกข์ ดังนิทานอุทาหรณ์ เรื่องสิงขนถอนลิ้ม

ซ. การพูดจาผิดกาลเทศะ

การพูดจาผิดกาลเทศะนั้นย่อมก่อให้เกิดความ เตื่อรอนดังนิทานอุทาหรณ์ เรื่องลาถูกตี เพราะแผดเสียงไล่และ เรื่องลาในหนังสือ

ฅ. การหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาท

คนเราควรหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาทเพราะการทะเลาะวิวาทกันนั้น ก่อให้เกิดความเสียหายด้วยกันทั้งสองฝ่ายดังนิทานอุทาหรณ์ เรื่องสุนทรกับอุบลสุนทร

ฉ. ความกตัญญูรู้คุณ

ผู้ที่มีความกตัญญูรู้จักสำนึกในบุญคุณของ เจ้านายย่อมได้รับผลตอบแทนที่ดี ดังนิทานอุทาหรณ์ เรื่องวีรบรรดาวยบุตร เป็นราชพลี

ค. การมีสติ

คนเราควรมีสติไม่ เพื่อฝันถึง เหตุการณ์ข้างหน้าไกล เกินความจริงดัง นิทานอุทาหรณ์ เรื่องพราหมณ์เพื่อฝันจนทำหม้อแตก

ง. การรู้จักเลือกคบมิตร

การคบมิตร เป็นสิ่งสำคัญเพราะมีผลต่อการดำเนินชีวิต คนเราจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวก็ เพราะมีสาเหตุสำคัญอันเนื่องมาจากมิตร การรู้จัก นิสัยใจคอของผู้ที่จะ เป็นมิตรอย่างดี เสียก่อนจะทำให้ความ เป็นมิตรยั่งยืนและไม่ไร้ผล ดังนิทานอุทาหรณ์ เรื่องแร้งขรทควะถูกสังหาร เพราะแมว หงส์ถูกยิงตาย เพราะกาชั่ว และ เรื่องนกกระทาถูกฆ่าเพราะกา นอกจากนี้การไม่เชื่อฟังคำตักเตือนของมิตรผู้ ปรารถนาดีก็ย่อมได้รับทุกข์ดัง เช่นนิทานอุทาหรณ์ เรื่องหงส์ช่วยเต่าใจ เป็นต้น

คำสอนในคัมภีร์ที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน นอกจากจะเป็นคำสอนที่ใช้พัฒนาจิตใจให้มีคุณภาพสูงส่งขึ้นแล้ว ยังมีคำสอนอีกส่วนหนึ่งที่มุ่งให้ได้รับประโยชน์สูงสุด เช่น เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนายกับบ่าว ผู้เป็นบ่าวจะต้องไม่ทำให้เจ้านายพ้นจากการพึ่งพาอาศัยตนในนิทานอุทาหรณ์เรื่องแมวทอกรรมฆ่าหนู เป็นต้น

อย่างไรก็ดีผู้วิจัยมีความเห็นว่าการนำคำสอนในคัมภีร์มาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบันควรมีขอบเขตจำกัดในเรื่องการใช้คำสอนเพื่อพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้นมากกว่าการนำคำสอนไปใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย